

Utlåtande strandskydd Båstad Hemmeslöv 5:9

Rev.1. 2022-04-07

Uppdraget i korthet

Planläggning pågår av fastigheten Båstad Hemmeslöv 5:9. Båstads kommun önskar som ett led i planarbetet få strandskyddsfrågan belyst inom planområdet.

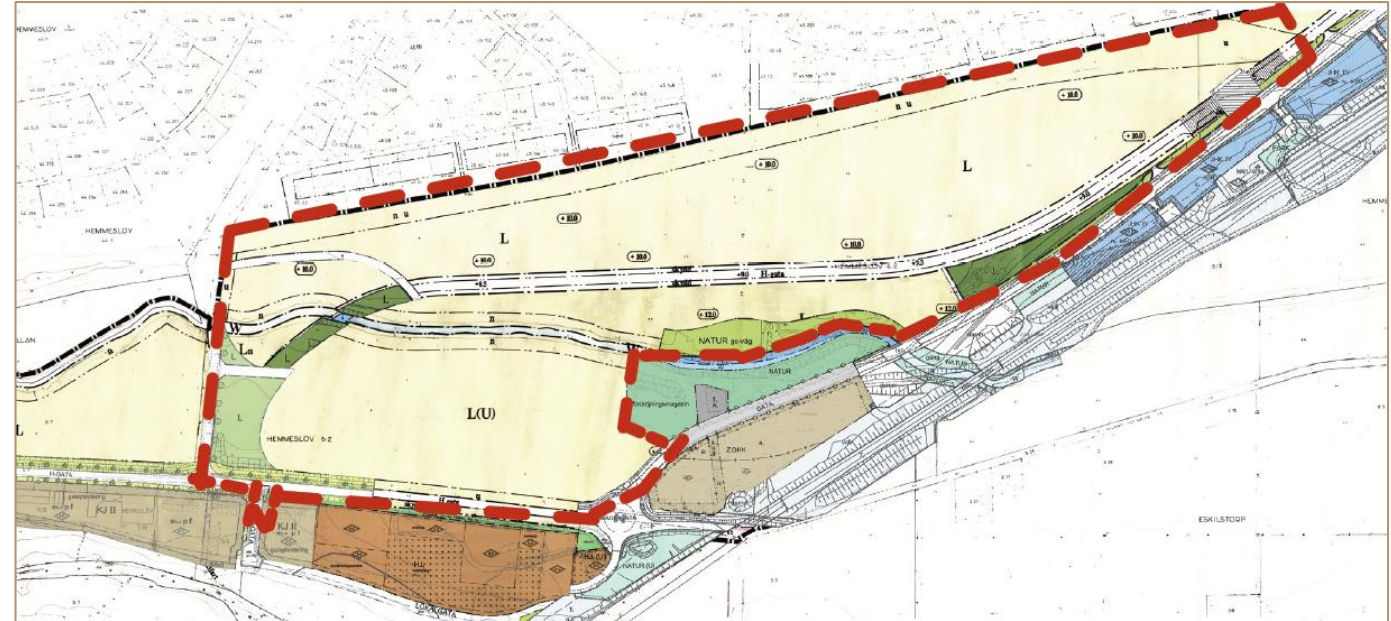
Befintliga planförhållanden

Området är tidigare detaljplanelagt i detaljplan 1511, 1594, 1603 samt 1692.

I gällande detaljplan är marken inom planområdet planlagd för "Odlingsområde" (**L**), "Vattenområde" (**W**), "Naturområde" (**NATUR**) samt "Gatumark" (**H-gata, LOKALGATA**). Del av området (del av Kustvägen) omfattas inte av någon detaljplan. Marken mellan Stensån och Hallandsvägen omfattas även av en så kallad tillfällig planbestämmelse där "Stenkrossanläggning med upplag och transportvägar etc" (**U**) är tillåtet till senast ett år efter järnvägens öppnande för trafik. Eftersom Hallandsåstunneln numera är öppen för tågtrafik gäller den tillfälliga planbestämmelsen inte längre.

Marken utgör tidigare jordbruksmark där till största del all matjord banats av i samband med Projekt Hallandsås (tunnelbygget genom Hallandsås).

I planbeskrivningen till detaljplan (1511), som vann laga kraft 1994-04-21, anges att det finns ett strandskyddsförordnande.

Källa: Utdrag ur gällande detaljplaner 1511, 1594, 1603 samt 1692

Nytt detaljplaneförslag

Ett detaljplaneförslag för den aktuella fastigheten Hemmeslöv 5:9 har varit ute på samråd och står inför granskning. I detaljplaneförslaget möjliggörs uppskattningsvis drygt 100 bostadsenheter närmast Stensån, 200 bostadsenheter närmast Hallandsvägen och förskola, skola, idrottshall m.m. norr om Stensån om byggnation sker enligt illustrationskarta, alternativ 1. Uppskattningsvis möjliggörs ytterligare 120 bostadsenheter inom området norr om Stensån om det istället för skola och idrottshall m.m. byggs bostäder och byggnation sker enligt illustrationskartan, alternativ 2.

I planförslaget möjliggörs all form av centrumverksamhet på alla våningsplan närmast Hallandsvägen och Inre Kustvägen.

I samrådsförslaget anges att då detaljplanen tas fram enligt PBL 2010:900 återinträder strandskyddet inom planområdet vilket därmed kommer behöva upphävas inom kvartersmark.

Källa: Illustrationskarta samrådshandling 2019-05-24

Strandskydd

Ett generellt strandskydd

I 1964 års naturvårdslag (1964:822) var strandskyddet uppbyggt enligt principen att länsstyrelsen skulle peka ut de områden som ansågs värdefulla för allmänhetens bad och friluftsliv.

År 1975 skedde en omfattande reform av strandskyddet när detta gick från att vara ett skydd utpekat i det enskilda fallet, till att bli ett generellt skydd vid havet samt alla insjöar och vattendrag. Skyddet skulle numera gälla med en bredd av 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd, med möjlighet för länsstyrelsen att utöka skyddet upp till 300 meter från strandlinjen såväl upp på land som ut i vattnet. En nyhet var också att strandskydd enligt huvudregeln skulle gälla även inom planlagt område. Detta förenades dock med en möjlighet att besluta om att upphäva skyddet inom planområde. Tidigare kunde ett strandskyddsområde inte omfatta område som ingick i fastställd generalplan, stadsplan eller byggnadsplan.

Strandområden som uppenbart saknade betydelse för bad- och friluftslivet ansågs dock inte behöva skyddas av generellt strandskydd. Länsstyrelserna gavs därför behörighet att närmre avgränsa och precisera det generella strandskyddets utbredning. (SOU 2015:108. *Strandskyddet i praktiken*, s.91-92.)

Länsvisa beslut om generella undantag från strandskyddet

Även om strandskyddet blev generellt i hela Sverige 1 juli 1975 så gäller strandskyddet i praktiken inte i samma utsträckning i hela landet. Hur stor andel av stränderna som är skyddade varierar en hel del mellan länen p.g.a. de länsvisa besluten om undantag från strandskyddet. **Tio län tillämpar länsvisa beslut som i olika utsträckning reglerar strandskyddets omfattning i respektive län.** Länsstyrelsen i Skåne är en av de tio som tillämpar länsvisa beslut om undantag från strandskyddet. (SOU 2015:108. *Strandskyddet i praktiken*, s.106.)

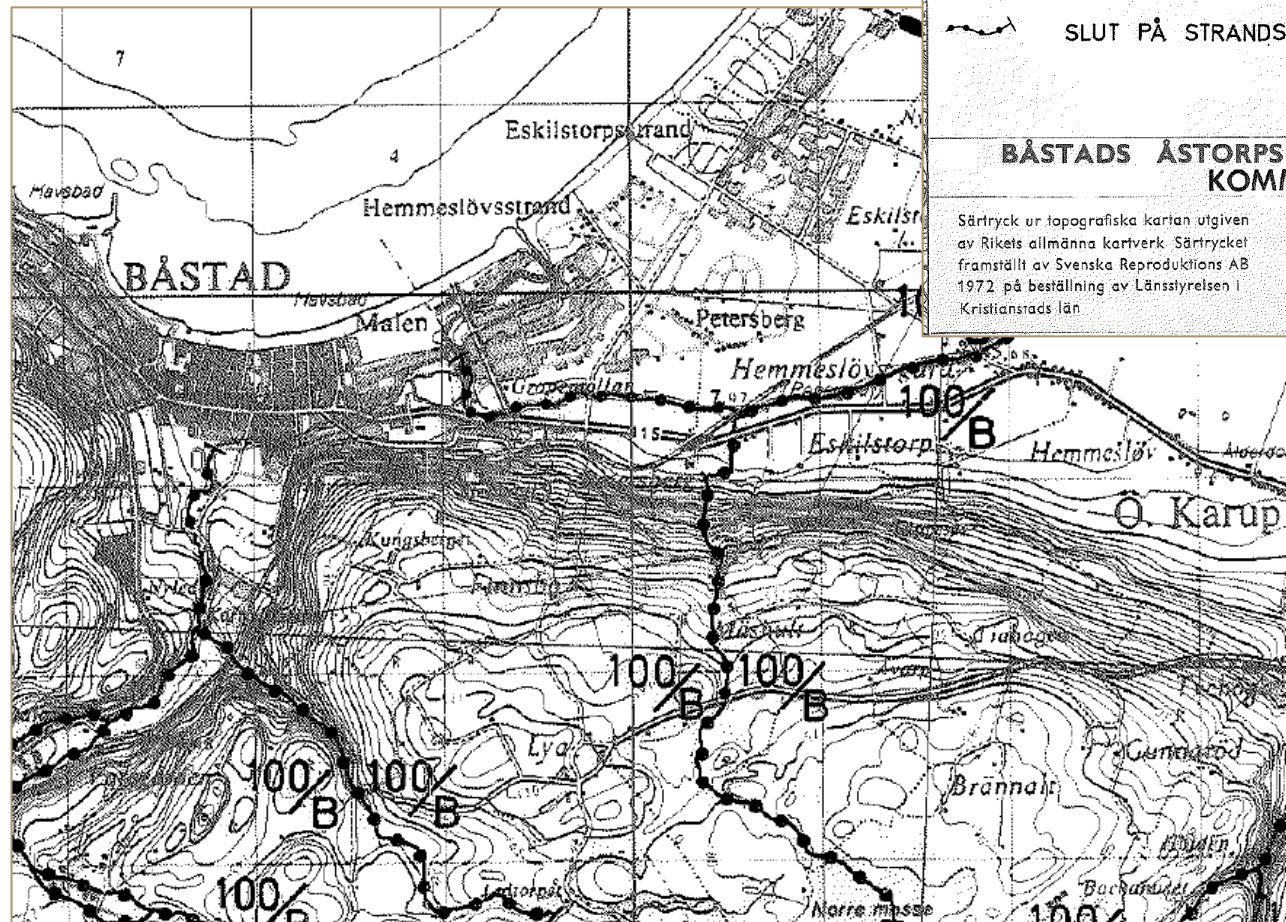
Strandskyddet fick ytterligare ett syfte

Nästa stora förändring i strandskyddslagstiftningen var utvidgningen av strandskyddets syfte. Fram till år 1994 var strandskyddets syfte att vara ett skydd för allemansrätten och friluftslivet, men därefter utvidgades syftet till att även inkludera ett skydd av växt- och djurlivet. **Med anledning av det utvidgade syftet bestämdes också att samtliga föreskrifter från länsstyrelserna om undantag från strandskyddet skulle omprövas så att förordnandena därefter skulle stå i överensstämmelse även med det nya syftet.** (SOU 2015:108. *Strandskyddet i praktiken*, s.92-93.)

Beslut Länsstyrelsen i Kristianstads län 1975-06-24

Dåvarande Länsstyrelsen i Kristianstads län tog ett beslut 1975-06-24 om att de sjöar och vattendrag, som inte av länsstyrelsen markerats på kartor till detta beslut, inte ska omfattas av strandskydd. **I beslutet från år 1975 omfattades Hemmeslöv 5:9 av strandskydd och undantogs inte i det generella förordnandet.**

(Länsstyrelsen Kristianstads län. Strandskydd inom Kristianstads län, s.1.)

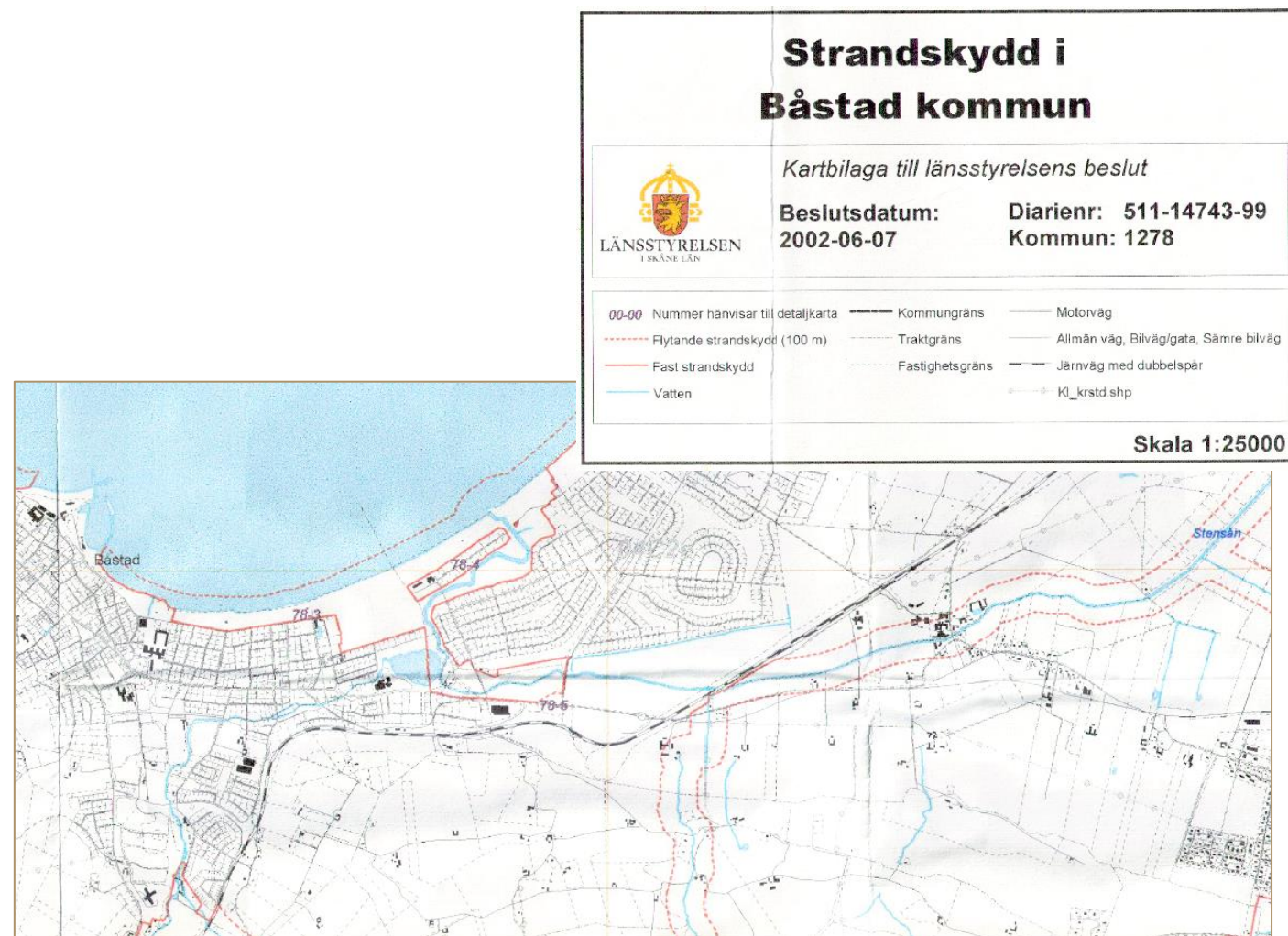
FÖRORDNANDE ENL. 15 § NVL. (DNR. 11.123-24-75)	
	100m STRANDSKYDD PÅ LAND
	100m STRANDSKYDD I VATTEN
	STRANDSKYDD I VATTEN, VATTENDRAGETS BREDD
	SLUT PÅ STRANDSKYDD
BILAGA 1	
BÅSTADS ÅSTORPS OCH ÄNGELHOLMS KOMMUNER	
Särtryck ur topografiska kartan utgiven av Rikets allmänna kartverk. Särtrycket framställt av Svenska Reproduktions AB 1972 på beställning av Länsstyrelsen i Kristianstads län	Koordinatnät med kilometerrutor samt koordinatmarkeringar i rikets system 2.5 W Stockholm. Littera i marginalen för ekonomiska och topografiska kartornas indelning.

Beslut Länsstyrelsen i Skåne län 2002-06-07

Skyddet av djur- och växtlivet hade inte tidigare beaktats i de flesta undantagen, eftersom dessa beslutats före det att det syftet infördes i miljöbalken år 1994. De länsvisa undantagen skulle därför, för att vara gällande, omprövas utifrån strandskyddets båda syften. 2002-06-07 fattade därför Länsstyrelsen i Skåne län ett nytt beslut om strandskyddsområdena i Skåne län.

I det nya beslutet beslutar Länsstyrelsen att områden, som angivits som strandskyddsområde på de kartor, som hör till detta beslut, omfattas av strandskyddsförordnande. För områden, som inte angivits som strandskyddsområde på nämnda kartor, gäller inte förordnande om strandskydd. (Länsstyrelsen Skåne. *Beslut om strandskyddsområden i Båstads kommun*, s.1.)

På kartan, som tillhör beslutet, har inte Stensån inom Hemmeslöv 5:9 angivits generera något strandskydd. Svefa kan därför inte utläsa annat av länsstyrelsens beslut än att berört område inte omfattas av strandskydd.

Länsstyrelsen Skånes karttjänst för strandskydd i Skåne

Strandskyddet har markerats med röd markering på Länsstyrelsen Skånes karttjänst för strandskydd i Skåne på utdraget ur kartan till höger.

På kartan har inte Stensån inom Hemmeslöv 5:9 angivits generera något strandskydd, vilket följer beslutet från 2002 om att området inte omfattas av strandskydd.

Välkommen till Länsstyrelsen Skånes karttjänst för strandskydd och Landskapsbildsskydd i Skåne

Karttjänsten ger en översiktlig bild av var det finns strandskydd i Skåne, och ska ses som ett översiktligt planeringsunderlag i skala 1:10 000

Avgränsningarna som syns i karttjänsten är **inte** juridiskt gällande.

Länsstyrelsen Skåne kvalitetssäkrar för närvarande de digitala strandskyddsavgränsningarna och delar under denna perioden inte ut något digitalt material för nedladdning.

För mer precisa avgränsningar hänvisas till gällande beslut och dess beslutskarta som kan laddas ner i Länsstyrelsernas [Geodatakatalog](#)

Giltighet av länsvisa undantag

SOU 2015:108, "Strandskyddet i praktiken" undersökte giltigheten av dessa länsvisa undantag och **konstaterade att föreskrifter som gällde vid miljöbalkens ikraftträdande fortsätter att gälla och sannolikt bör således föreskrifter om generella undantag från strandskyddet alltjämt gälla.** (SOU 2015:108. *Strandskyddet i praktiken*, s.107.)

Betänkandet redovisar att det finns tio län som i någon utsträckning tillämpar förordnanden som avgränsar strandskyddets geografiska omfattning på olika sätt: Gotland, Jönköping, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västmanland och Västra Götaland. **Förordnandena innebär alltså att strandskyddet inte gäller för alla sjöar och vattendrag i dessa tio län.** För att exemplifiera så tillämpar enligt betänkandet Länsstyrelsen i Skåne län strandskyddsbestämmelserna vid sjöar och vattendrag som är utpekade på en karta efter inventering. Det handlar alltså om ett utpekat skydd. (SOU 2015:108. *Strandskyddet i praktiken*, s.108, 109.)

Även Länsstyrelsen i Västra Götaland bekräftar dessa undantags giltighet i sina råd till kommuner om strandskydd. Länsstyrelsen skriver att vid små sjöar och vattendrag har länsstyrelsen i stor utsträckning upphävt strandskyddet pga. områdena uppenbart har ansetts sakna betydelse för strandskyddets syften. Även vid kusten och vid vissa större sjöar förekommer sådana förordnanden. **Om en detaljplan inom ett sådant område upphävs eller ersätts, inträder inte strandskydd.** I Västra Götalands län togs det beslut år 1975 om vilka sjöar och vattendrag som ska omfattas av strandskydd. Dessa förnyades efter 1994, när syftet om växt- och djurliv tillkom. Även här handlar det alltså om ett utpekat skydd. (Länsstyrelsen Västra Götaland. *Rapport 2019:37*, s.8.)

Giltighet av länsvisa undantag i rättsfall

- I mål P9594-17 har den klagande yrkat att Mark-och miljööverdomstolen ska upphäva kommunens beslut att anta den överklagade detaljplanen. Den klagande anför att strandskyddet återinträder i och med antagandet av den nya detaljplanen och det saknas tillräckliga skäl för att upphäva det.
- I målet har Länsstyrelsen i Stockholms län förelagts att yttra sig med anledning av frågan om strandskyddets upphävande och återinträde inom planområdet. En summering av deras utredning i målet görs på kommande sida (s.11) och är intressant i den aktuella frågan då de för ett resonemang kring giltigheten av Länsstyrelsernas förordnanden om undantag från strandskydd, samt konsekvensen av dessa förordnande för strandskyddens återinträdande eller ej.

Utredning i målet, MÖD P9594-17

I målet har Länsstyrelsen i Stockholms län förelagts att yttra sig med anledning av frågan om strandskyddets upphävande och återinträde inom planområdet och har då anfört i huvudsak följande:

- Länsstyrelsen beslutade den 18 oktober 1977 (dnr 11.123-14-75) att strandskydd inte skulle gälla inom ett större område, vari berört planområde ingick, då området uppenbarligen saknade betydelse för bad och friluftsliv. Beslutet fattades med stöd av den då gällande 15 § andra stycket naturvårdslagen (1964:822), NVL.
- Den 3 juni 1999 beslutade länsstyrelsen (dnr 18611-99-22769) att det berörda planområdet även fortsättningsvis skulle vara undantaget från strandskyddet. Beslutet fattades mot bakgrund av den bestämmelse som numera återfinns i 11 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken (MP) som anger att förordnanden om undantag från strandskydd som har meddelats enligt 15 § andra stycket första meningen NVL i dess äldre lydelse före den 1 juli 1994 ska omprövas med tillämpning av 7 kap. 13 § miljöbalken senast den 30 juni 1999. Denna regel tillkom med anledning av en ändring i NVL den 1 juli 1994 som innebar att syftet med strandskyddet utökades till att omfatta ett skydd inte bara för allemansrätten utan även för livsvillkoren för växt- och djurlivet utmed stränderna.
- Länsstyrelsens beslut den 3 juni 1999 är således fattat med beaktande av det utökade syftet och gäller fortfarande.
- Frågan om återinträde av strandskydd regleras i 10 a § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken. Syftet med regeln är att äldre planer som aldrig kommit att omfattas av strandskydd ska prövas mot strandskyddets syften, när den äldre planen ersätts eller upphävs. **Länsstyrelsen har i förordnandet 1977 bedömt hela vattendragets betydelse för strandskyddets syften och frågan om inträde av strandskydd enligt 10 a § lagen om införande av miljöbalken blir därför inte aktuell i detta fall.** Uppdraget till länen att se över omfattningen av strandskyddet i samband med att det biologiska syftet infördes som ett av strandskyddets syften skulle sakna relevans om länsstyrelsens bedömningar i liknande avseenden inte skulle ha företräde framför bestämmelsen om inträde av strandskydd. Det skulle i så fall innebära att generell lag har företräde framför fastställda förordnanden utan att länsstyrelsen haft möjlighet att ompröva sina förordnanden. (Dom MÖD P9594-17 s.4-5)

Tolkning av dom MÖD P9594-17

- Länsstyrelsen beslutade år 1999 att strandskyddet i Stockholms län skulle ha den omfattning som framgick av till beslutet bilagda kartor. I målet bedömer Mark-och miljööverdomstolen att det inte med säkerhet går att utläsa att strandskyddet är upphävt utifrån dessa kartor, kartorna är alltså för otydliga. Därför tillämpar domstolen huvudregeln om att strandskyddet återinträder och beslutar att upphäva kommunens beslut om att anta detaljplanen. Domslutet beror alltså inte på att Länsstyrelsens beslut från 1999 inte är giltigt.
- Med anledning av dom MÖD P9594-17 fattade Länsstyrelsen i Stockholm ett nytt beslut 2019-04-03 (Beteckning 511-4763-2019) där de återbekräftar de kartbilagor som avses i tidigare beslut om strandskydd den 3 juni 1999.
- Mot bakgrund av MÖD:s dom anser Länsstyrelsen i Stockholm att det är angeläget att förtydliga vilka kartor avseende upphävande av det generella strandskyddet som avses i 1999 års beslut, eftersom det är utifrån dessa kartor som Länsstyrelsen och länets kommuner tolkat strandskyddet i tjugo års tid.
- *Svefas tolkning av denna dom är att generell lag inte har företräde framför fastställda förordnanden och att inträde av strandskydd enligt 10 a § MP inte blir aktuell i de fall Länsstyrelsen i laga ordning bedömt vattendragets betydelse för strandskyddets syften och funnit det utan betydelse för dessa syften.*
- *Svefa har rådgjort med Naturvårdsverket som gör bedömningen att om det finns ett äldre undantagsbeslut som otvetydigt omfattar ett område så får regeln i 10 a § MP om inträde av strandskydd ingen effekt.*

Rekommendationer

- Med hänvisning till dom MÖD P9594-17, SOU 2015:108 och Länsstyrelsen i Västra Götalands råd till kommuner, så är länsvisa förordnande om undantag från strandskyddet som omprövats senast den 30 juni 1999 giltiga.
- På kartan, som tillhör Länsstyrelsen i Skåne läns beslut om strandskyddsområden i Båstads kommun (2002-06-07; 511-14743-99), har inte Stensån inom Hemmeslöv 5:9 angivits generera något strandskydd. Länsstyrelsen i Skånes kartmaterial är mycket tydligt, till skillnad från det som redovisades i mål P9594-17, upprättat av Länsstyrelsen i Stockholm.
- En omprövning ska ha skett enligt de utvidgade syftena med strandskyddet senast den 30 juni 1999 för att vara giltig. Beslutet fattades 2002-06-07, men själva omprövningen initierades före angivet datum.
- ***Svefa kan därför inte utläsa annat av länsstyrelsens beslut än att berört område inte omfattas av strandskydd. Samt att detta beslut är giltigt. Och då inget strandskydd funnits, kan inte heller något strandskydd återinträda vid planändring.***

Referenser

Referenser

Länsstyrelsen Kristianstads län. *Strandskydd inom Kristianstads län*. Beslut 1975-06-24. 11.123-24-75.

Länsstyrelsen Skåne. *Beslut om strandskyddsområden i Båstads kommun, Skåne län*. Beslut 2002-06-07. 511-14743-99.

Länsstyrelsen Skånes karttjänst för strandskydd i Skåne. <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=d57b47acaf0447e5b46f6192420e6fff> (Utdrag 2022-03-08)

Länsstyrelsen Stockholm. *Länsstyrelsens beslut den 3 juni 1999 om förordnande om strandskyddets omfattning; nu fråga om kartbilagor*. Beslut 2019-04-03. 511-4763-2019.

Länsstyrelsen Västra Götaland. *Rapport 2019:37. Strandskydd. Råd till kommunerna i Västra Götalands län avseende särskilda skäl för upphävande av strandskydd. Angeläget allmänintresse*. Länsstyrelsen Västra Götaland.

Naturvårdsverket. *Mail- och telefonkontakt 2022-03-23 samt 2022-04-07 med Malin Almquist*.

SOU 2015:108. Strandskyddsdelegationen. *Strandskyddet i praktiken - Slutrapport från Strandskyddsdelegationen nationell arena för samverkan: betänkande*.

Svea Hovrätt. *Dom MÖD P9594-17*.

Sara Jakobsson
sara.jakobsson@svefa.se
010-603 87 80

